

Lysbehov og tilrettelegging av fysiske miljøer for personer med nedsatt syn

Bruk av laboratorietjenester til utredning

Jonny Nersveen, dr.ing

Per Fosse, dr.philos

Ulike vinklinger

Fokus Jonny N

Fokus Per F

Innhold

- Gir laboratorieutredninger noen mening?
- Hvilke kvalifikasjoner må vi stille til laboratoriepersonalet?
- Fra laboratorium til det virkelige liv – hensyn som må tas
- Den daglige drifting av laboratoriet
- Hva kan utredes i et lyslaboratorium?

Gir laboratorieutredninger noen mening?

- Å bygge et laboratorium er dyrt og krever avansert utstyr.
- Resultatene fra laboratorieprøver må gi tilleggsinformasjon av betydning for å forsvare investeringene og driften.
Vil uttesting av lysforhold ha en slik betydning?
- Valg av lyskilder, lysarmatur, luminans- og fargekontraster, omgivelsesluminanser, modellering og blendingsforhold er generelt person- heller enn diagnose-avhengig.
*Vi snakker om en *personavhengig optimalisering*.*

Gir laboratorieutredninger noen mening, forts....

- Bruk av hjelpemidler kan ha innvirkning på optimalisering av omgivelsesforhold
- Samordning mellom leilighetens tilpasning og bruk av hjelpemidler. Det ene tiltaket må ikke slå det andre i hjel
- *En utredning kan gi oss svar på dette.*

Gir laboratorieutredninger noen mening, forts....

- Tilrettelegging av en leilighet skal være en fornuftig praktisk og økonomisk tilpasning, også for framtiden.
- Multiplikasjonstabellen må brukes om det må skje flere ganger.

Hvilke kvalifikasjoner må vi stille til laboratoriepersonalet?

- Et syns- og lyslaboratorium brukt til behovsutredning for mennesker med synshemming krever en tverrfaglig tilnærming, i det minste tilgang på tverrfaglige miljøer
- Aktuelle kompetanseområder: eks lysteknikk, (syns-)pedagogikk, fysikk, optometri, psykologi, øyemedisin.
- Det er ikke så mange miljøer som sitter på en slik kompetanse i noen av de nordiske landene
- Utdanning innen belysning for mennesker med synshemming savnes. Kanskje vi som gruppe burde jobbe med denne problemstillingen.

Fra laboratorium til det virkelige liv
– hensyn som må tas

ICF som ideologi – og senere arbeidsform

Viser også laboratorienes svakheter
– som vi kan ta hensyn til

Diagnosis
Impairment
Sensory function
Decoding

Education/training
Follow-up

Meaningful context

cognitive function

Comprehension

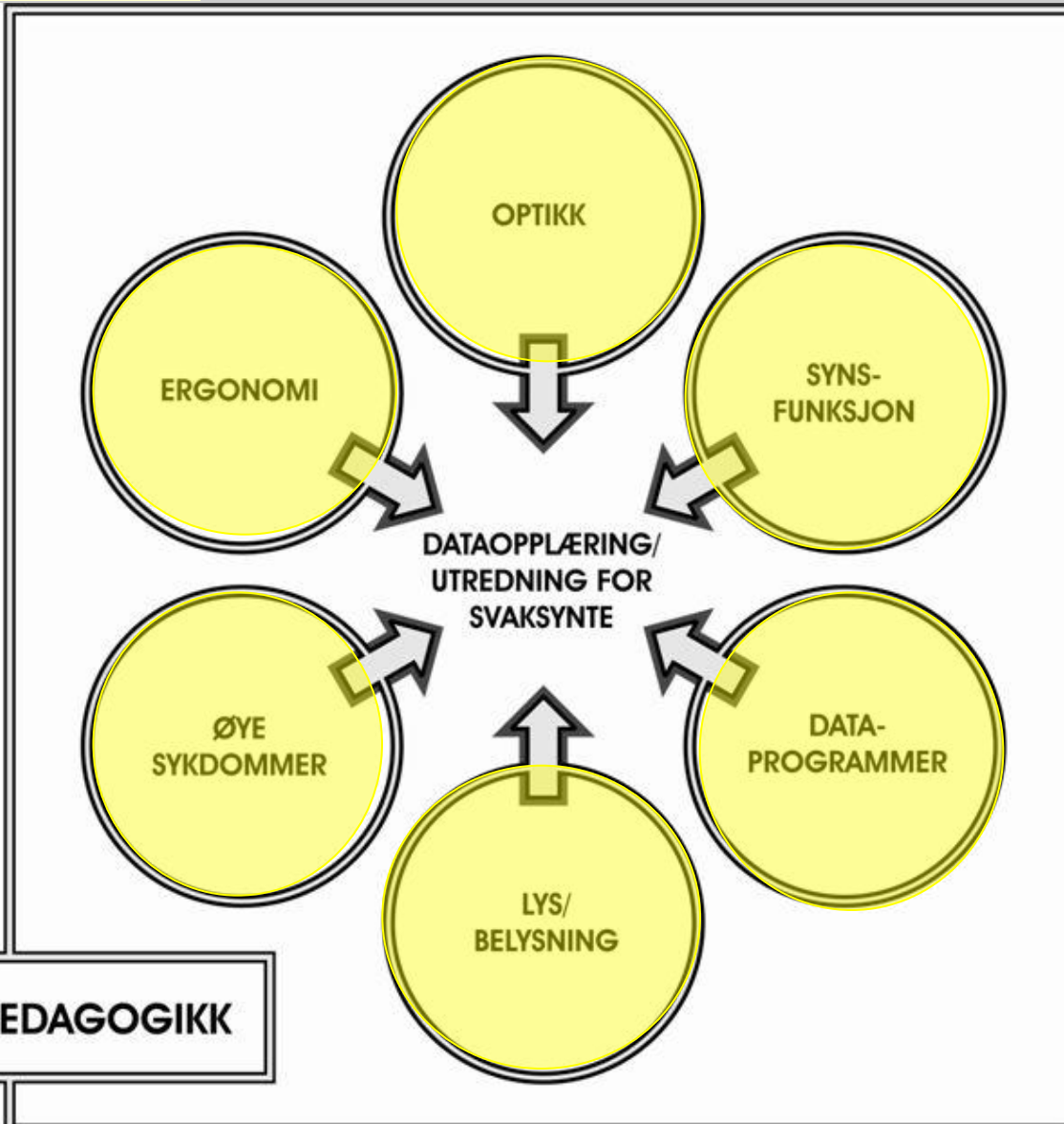
Needs
Reading habits
Interests
Age
Background

Family
Friends
Society

Ergonomics
Light

Passivity/
depression

Eks: Tilrettelegging skjermbilder

Tekst og bilde: Tore Pukstad, Tambartun

Den daglige driftingen av et laboratorium

- Et oppegående laboratorium har kalibrert utstyr.
- Lyskilders spektrale sammensetning påvirkes av dimmetilstanden og aldring. Den spektrale sammensetningen påvirker måleresultatene våre. Slike endringer må fanges opp i kalibreringsrutinene. Kalibrering annet hvert år er ikke tilfredsstillende nok.
- Lysets modellerende evne påvirkes av utformingen av testrommet med dets omgivende flater og typen lysarmaturer. Denne må være kontrollerbar.

Den daglige driftingen av et laboratorium, forts...

- Måling eller beregning av fargetemperaturen kan være lunefull. Stol ikke på den. Hvis man ikke har gode systemer som kontrollerer fargetemperaturen, bør man teste i den aktuelle lyskilden som skal brukes senere.
- Man bør utvikle standarder for målinger.
- Vi må ha kontroll over testpersonen en viss tid før test, grunnet adaptasjonstiden. Til og med tidspunktet på døgnet testen skjer kan ha betydning for resultatet.

Hva kan utredes i et laboratorium?

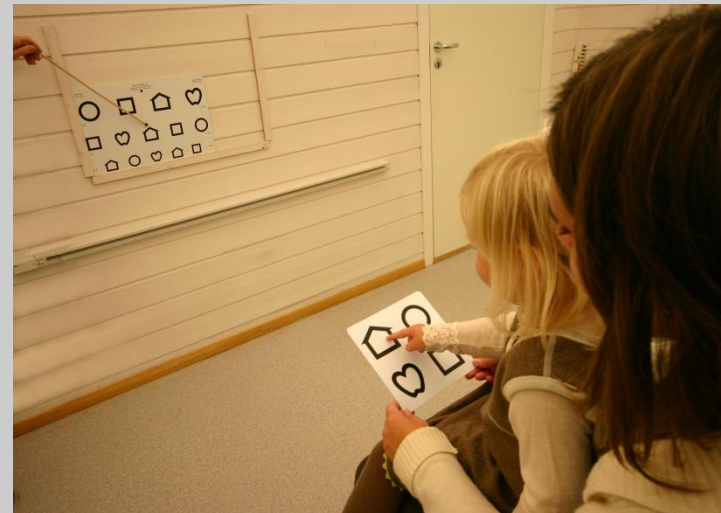
- Det kommer an på fasilitetene, men i praksis kan alle forhold knyttet til visuelle betingelser utredes i et laboratorium.
- I et laboratorium kan visuelle forhold utredes under kontrollerte betingelser med standardiserte metoder. Feltnmålinger har ikke denne muligheten.

Hva kan utredes i et laboratorium, forts...

- I fullskalalaboratoriet ved HIG skal vi kunne bygge i fysisk korrekt målestokk med et byggekloss-system der man kan bygge opp en prototype på et rom eller leilighet raskt, i en eller to etasjer. Dagslysinnfall kan kontrolleres. Dette gir kontrollmuligheter før rommet eller leiligheten bygges eller bygges om. Dette er en forsikring for at byggingen/ombyggingen gir ønsket resultat.

Eksempler på utredningsområder ved Syns- og lyslaboratoriet, Tambartun

- Diagnostisering,
- refraksjonering
- Sentralsynsmålinger
- kontrastfølsomhet (s-/h; farge)
- Blendingsfølsomhet
- Øyemotorikk, fikseringsevne
- mørke- og lys-adaptasjon
- Synsfelt
- Forstøringsbehov
- Hjelpemidler
- Mobilitet, ADL, lesing
- **lysbehov i ulike situasjoner**

Så noen smakebiter fra slik prøving –
fra de neste foredragsholdere